degintiniai kapai). Be to, šį archeologijos kompleksą ženkliai žaloja ir vandens turistai – numindo griūvančius krantus, kūrena laužus, kasa duobes, šiukšlina. Taigi, artimiausiu metu čia dar reikėtų ištirti mažiausiai apie 1000 m^2 plotą.

The investigation at the Sudota archaeological complex

The Sudota archaeological complex (Švenčionys District) consists of a Stone Age settlement, barrow cemetery, and late village site. In 2008 excavations were conducted at 2 different locations (a total area of about 50 m^2). In one of the trenches, all of the cultural layers had been dug up during the construction of a railway in the mid-19th century. Meanwhile the cultural layer from a Stone Age settlement discovered in the other trench was about 10–30 cm thick. The horizons from a 4th–7th-century barrow cemetery and a late village site that were above it had been badly eroded during later aeolian processes.

About 530 flint-lithic finds were discovered in the Stone Age cultural horizon. The majority of them date to the turn of the Mesolithic–Neolithic age and are attributed to the Kunda–Narva cultures. But isolated finds from both earlier and later periods were encountered. About 40 small pottery sherds attributable to the late village site (18th – mid-19th century) and several tens of small cremated bones, which should be connected with cremations from the eroded barrows, were also discovered.

Rytis Šiaulinskas

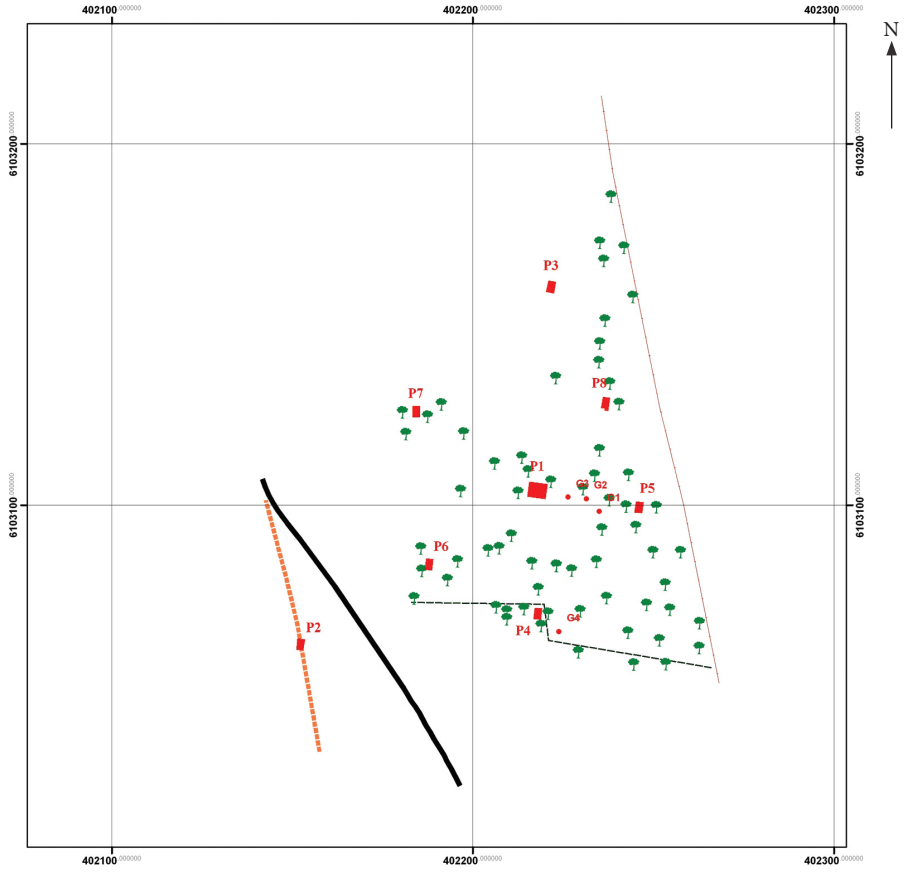
Naudvario senovės gyvenvietė

2007 m. teritorijoje, esančioje į ŠV nuo Naudvario kapinyno (27098) (Jurbarko r.), išretinus mišką ir siekiant paskatinti savaiminį miško ataugimą, buvo suartas miškožemis. Minėtoje teritorijoje eigulys A. Eidukaitis surinko apie 20 vienetų lipdytos keramikos šukių. Radėjas 2008 m. spalio mėnesį apie radimvietę informavo straipsnio autorių. Nuvykus į eigulio nurodytą vietą, lygumoje, esančioje apie 150–200 m į ŠV nuo saugomos Naudvario kapinyno (27098) teritorijos, arimo vagose aptiktos pavienės lipdytos keramikos šukės ir „perdegusio“ – suskilinėjusio granito fragmentų.

2009 m. tyrimų metu Naudvario senovės gyvenvietės (33639) (Jurbarko r.) vietoje atidengta 4x5 m (20 m²) dydžio perkasa. Siekiant nustatyti gyvenvietės teritoriją, iškastos dar septynios 2x3 m (6 m²) dydžio perkasos (1 pav.). Bendras ištirtas plotas 62,5 m².

Perkasos 1 vieta pasirinkta norint ištirti eigulio A. Eidukaičio nurodytą radimvietę ir jos aplinką. Ji buvo apaugusi neaukštais medeliais, ją kirto kelios arimo vagos. Perkasa 1 buvo 4x5 m dydžio, ilgosiomis kraštinėmis orientuota R–V kryptimi. Minėta radimvietė pateko į perkasos PV dalį.

Jau nuimant miško paklotę užfiksuoti keli lipdytos keramikos fragmentai. Pagrindinė šukių koncentracija fiksuota 10–20 cm gylyje, t. y. iškart po miško paklote buvusiame 5–10 cm storio pilkos spalvos miškožemyje ir po juo atidengtame rusvos spalvos smėlyje, kurio storis vietomis siekė 10 cm. Šiuose sluoksniuose aptikta ir apie 30 nedidelių bei vidutinio dydžio (5–15 cm) apskaldytų ir svei-

1 pav. Naudvario senovės gyvenvietės žvalgomųjų tyrinėjimų situacijos planas: 1 – perkasos; 2 – gręžiniai; 3 – pavieniai medžiai; 4 – eglyno riba; 5 – jaunuolyno riba; 6 – miško keliukas; 7 – kvartalinė linija. R. Šiaulinsko brėž.

Fig. 1. The situation plan of the field evaluation at the Naudvaris old settlement site: 1 – trenches; 2 – boreholes; 3 – isolated trees; 4 – the boundary of the fir forest; 5 – the boundary of the young forest; 6 – a forest path; 7 – a section line.

0 3 cm

2 pav. Lipdytos keramikos fragmentai iš perkasos 1. R. Šiaulinsko nuotr.

Fig. 2. Fragments of hand built ceramics from trench 1.

0 3 cm

3 pav. Kiaurasienės keramikos fragmentai iš perkasos 1. R. Šiaulinsko nuotr.

Fig. 3. Fragments of pierced ware from trench 1.

0 1 cm

4 pav. Titnaginis strėlės antgalis iš perkasos 1. R. Šiaulinsko nuotr.

Fig. 4. The flint arrowhead from trench 1.

kų lauko akmenų, kurie nesudarė aiškių koncentracijų ar konstrukcijų. Pavienės šukės ir dalis jų koncentracijų fiksuotos tacheometru. Tokių užfiksuotų taškų buvo 570 vienetų. Keramikos šukės lipdytos su gausiomis smulkiomis ir vidutinio dydžio grūsto granito priemaišomis, jų paviršius lygus arba smulkiai kruopėtas, spalva šviesiai ir tamsiai ruda (2 pav.). Šukės fiksuotos ir arimo vagų permaišytose žemėse. Dalis šukių išsiskyrė savo išvaizda – jos beveik dvigubai storesnės nei likusios ir jų sienelėse gamybos proceso metu padarytos apie 1–2 mm skersmens skylutės – kiaurymės (3 pav.). Tai vadinamoji kiaurasienė keramika.

Tame pačiame sluoksnyje, kur rasta ir pagrindinė keramikos koncentracija, perkasos PV dalyje aptiktas titnaginis strėlės antgalis, pagamintas iš skeltės retušuota įkote ir nulūžusiu smaigaliu, datuojamas mezolito laikotarpiu (4 pav.).

Perkasoje atidengus įžemį – šviesiai geltoną smėlį, išryškėjo kelios pilkos spalvos dėmės ir eigulio perkasimas – radimvietė. Atlikus dėmių fiksaciją ir padarius jų pjūvius nustatyta, kad tai augalinės kilmės dėmės, susiformavusios nuo čia augusių medžių ar krūmų šaknų. Dėmėse vertingų radinių neaptikta.

Siekiant nustatyti gyvenvietės teritoriją, iškastos dar septynios 2x3 m dydžio perkasos. Perkasose 2–5, 7 radinių neaptikta. Perkasoje 6 nuimant miškožemį užfiksuotos 3 lipdytos keramikos šukės. Perkasoje 8 nuėmus miškožemį fiksuotas įžemis – gelsvas smėlis ir perkasos PR kampe – tamsiai pilkos spalvos dėmės fragmentas, valant dėmę surinkti keli nedidelių degintinių kaulų fragmentai. Siekiant ištirti dėmę, perkasos P dalyje išmatuota 0,5x1 m dydžio išpjova, 50 cm pratęsiant perkasos 8 R sienelę P kryptimi. Piltuvo formos dėmės skersmuo – 40 cm, gylis – 38 cm. Išskyrus duobės užpildą – pilką žemę nieko daugiau neužfiksuota.

Tyrimų metu perkasoje 1 surasta apie 600 vienetų lipdytos keramikos šukių, datuojamų I tūkst. pr. Kr. Intensyvus kultūrinis sluoksnis neužfiksuotas, jis galėjo būti paveiktas erozijos, arba šioje vietoje buvo tik laikina gyvenvietė – stovykla. Ištyrus 7 perkasas aplink pagrindinę radimvietę nustatyta, kad gyvenvietės teritorija nedidelė, vos kelių arų pločio.

The Naudvaris old settlement site

During the 2009 excavation in the territory of the Naudvaris old settlement site (Jurbarkas District), 7 trenches (a total of 62.5 m²) were excavated (Fig. 1) and about 600 sherds of hand built ceramics dating to the 1st millennium BC were found (Figs. 2, 3). No archaeologically rich cultural layer was recorded; it could have been affected by erosion or this could have been the site of a small temporary settlement – camp. A Mesolithic flint arrowhead was also discovered at this site (Fig. 4).